

GreenIndustrialAreas

17.12.2025.

Seminārs

***“Uzņēmējdarbības infrastruktūras
attīstība pārejai uz klimatneitrālu
ekonomiku”***

Interreg
Baltic Sea Region

Co-funded by
the European Union

ENERGY TRANSITION

GreenIndustrialAreas

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

EKONOMIKAS UN
SOCIĀLO ZINĀTŅU
FAKULTĀTE

LV PEAK
LATVIJAS UNIVERSITĀTES DOMNĪCA

Ekonomikas izaugsme un klimata mērķi

Pētījuma priekšmets

Pētījums tiek īstenots saskaņā ar Ekonomikas ministrijas un Latvijas Universitātes 2025. gada 9. jūnija līgumu par finansējumu valsts pārvaldes uzdevuma izpildes nodrošināšanai 2025. gadā.

Pētījums ietver gan ekspertu novērtējumu, gan modelēšanas metožu, tostarp vispārējā līdzsvara modeļa, pielietojumu, ņemot vērā Latvijas ekonomiskās izaugsmes stratēģiju 2026, Latvijas ilgtspējīgas enerģijas tehnoloģiju attīstības plānu līdz 2035. gadam, Enerģētikas stratēģiju 2050 un Nacionālo enerģētikas un klimata plānu, lai nodrošinātu līguma uzdevumu izpildi:

- ✓ izvērtē ekonomikas attīstības un enerģētikas politikas plānošanas dokumentu savstarpējo sinerģiju un identificē atšķirības attiecībā uz ekonomisko izaugsmi un enerģijas patēriņu;
- ✓ izvērtē ūdeņraža ekosistēmas un neto nulles emisiju tehnoloģiju izgatavošanas ekosistēmas izveides ekonomisko un investīciju piesaistes potenciālu un savstarpējo sinerģiju;
- ✓ analizē scenāriju ar valsts atbalstu zemas enerģijas cenu nodrošināšanai un straujai investīciju piesaistei, kā arī industriālai attīstībai un scenārija bez šāda atbalsta ietekmi uz ekonomiskās izaugsmes rādītājiem;
- ✓ sagatavo priekšlikumus ekonomikas attīstības un enerģētikas politiku pilnveidošanai un politiku savstarpējai sinerģijai.

Pētījuma mērķis

izstrādāt uz datiem un ekonomiskiem pamatojumiem balstītu tehnoloģiju investīciju potenciāla izvērtējumu, kas kalpotu kā stratēģisks instruments klimatneitralitātes mērķu sasniegšanai līdz 2050. gadam un vienlaikus veicinātu produktivitātes pieaugumu, eksporta spēju paplašināšanu un tautsaimniecības strukturālu transformāciju Latvijā.

Pētījums tiecas atbildēt uz būtiskiem jautājumiem:

- Kurās tehnoloģiju jomās Latvijai ir vislielākais investīciju atdeves potenciāls gan no klimata, gan ekonomikas viedokļa?
- Kādi ir prioritārie sektori, kuros investīcijas vienlaikus var sekmēt emisiju samazinājumu un paaugstināt makroekonomisko noturību?
- Kāda ir šo investīciju ietekme uz IKP, nodarbinātību, ārējās tirdzniecības bilanci un reģionālo attīstību?

Pētījuma rezultāti

Politikas plānošanas dokumentu analīze parāda, ka starp ekonomikas attīstības, enerģētikas un klimata politikas dokumentiem pastāv **vairākas būtiskas nesaskaņas**.

Lai gan visi dokumenti paredz virzību uz klimatneitralitāti, to investīciju apjomi, pieņēmumi par ekonomikas izaugsmi un enerģijas patēriņa trajektorijas ievērojami atšķiras. Dokumenti nepietiekami sasaista klimata mērķus ar industriālās attīstības nepieciešamību, savukārt vairāki scenāriji balstās optimistiskos pieņēmumos par investīciju absorbcijas spējām, darba tirgus kapacitāti un importa-atkarības mazināšanos.

Analīze apliecina, ka esošais politikas ietvars nenodrošina pietiekamu strukturālo sasaisti starp ekonomikas un enerģētikas transformāciju, kas ir būtiska klimatneitralitātes mērķa sasniegšanai.

Pētījuma rezultāti

Pētījumā veiktais **ekonomikas attīstības scenāriju izvērtējums** apliecina, ka Latvijai noteiktais enerģētikas investīciju apjoms (34,4 miljardi eiro līdz 2050. gadam) ir makroekonomiski ļoti ambiciozs un rada būtisku spiedienu uz ārējo bilanci, darba tirgu un kapitāla pieejamību.

Vispārējā līdzsvara modeļa rezultāti parāda, ka investīciju intensitāte, kas būtiski pārsniedz ekonomikas dabisko spēju absorbēt resursus, vidējā termiņā var izraisīt konkurētspējas samazināšanos un ekonomikas pārkaršanu.

Optimistiskie scenāriji, kas balstās uz vēl lielākiem ieguldījumiem, modelī kļūst ekonomiski neizpildāmi.

Tas skaidri parāda nepieciešamību pārskatīt investīciju prioritātes, atrodot veidus kā sasniegt klimata mērķus, liekot uzsvaru uz to investīciju kvalitāti un strukturālo pienesumu ekonomikas attīstībai, īpaši pievienotās vērtības paaugstināšanu un eksportu nevis tikai apjomu un klimata mērķu sasniegšanu.

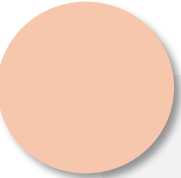
Pētījuma rezultāti

Tehnoloģiju ekosistēmu izvērtējums identificē jomas, kurās Latvijai ir reāli priekšnosacījumi izveidot konkurētspējīgas, eksportspējīgas un uz izaugsmi vērstas vērtību ķēdes.

Zemu emisiju un zemas cenas elektroenerģijas attīstība nodrošina priekšrocības industriālajai elektrifikācijai, kas pētījumā iezīmēta kā centrālais pievienotās vērtības transformācijas virziens. ***Īpaši nozīmīga ir elektroiekārtu un energoelektronikas komponentu ražošana, sensoru un automatizācijas tehnoloģiju attīstība, biometāns un aprites bioekonomika, kā arī modernie biomateriāli un ķīmijas tehnoloģijas.***

Šajās jomās investīciju multiplikatori ir augsti, tās veicina eksportu un mazina importatkarību, tādējādi nodrošinot būtiskāko ekonomisko atdevi. Pretstatā tam liela daļa gala patēriņa tehnoloģiju, kas dominē politikas dokumentos (piemēram, mikroģenerācija mājstaimniecībās, elektroauto iegāde), nesniedz būtisku ilgtermiņa pienesumu IKP un ārējai tirdzniecībai un būtu vērtējamas kritiski, nevis optimistiski.

Pētījuma rezultāti

Pētījuma ietvaros veikta **starptautiskās pieredzes analīze** (Vācija, Somija, Nīderlande), kas parāda, ka klimatneitralitātes mērķus iespējams sasniegt tikai tad, ja klimata politika ir cieši integrēta ar industriālo politiku. Šīs valstis uzsver vietējo tehnoloģiju attīstību, eksportspējīgu vērtību ķēžu veidošanu un konkurētspējīgas enerģijas cenas ražošanai.

Latvijā šāda horizontāla industriālā dimensija politikas plānošanas dokumentos būtu jāattīsta, un pētījums šo identificē kā būtisku attīstības potenciālu.

Pētījuma secinājums

Latvija var sasniegt klimatneitralitāti tikai tad, ja klimata un enerģētikas politika tiek papildināta ar skaidri definētu industriālās attīstības dimensiju.

Energoefektivitātes un gala patēriņa risinājumi ir svarīgi, taču tie nedrīkst kļūt par politikas dominējošo virzienu. Strukturāla izaugsme ir iespējama tikai tad, ja valsts investīciju politika tiek pārveidota tā, lai veidotu moderno rūpniecību un tehnoloģiju ražošanu Latvijā. Tieši šo virzienu atbalsta arī makroekonomiskā modelēšana, kas parāda, ka vislielāko pieenesumu IKP un ārējai tirdzniecībai rada investīcijas uz produktivitāti vērstos, eksportspējīgos sektoros.

Pētījuma rekomendācijas

1. Palielināt atjaunīgās elektroenerģijas ražošanu un nodrošināt konkurētspējīgu cenu industriālajiem patērētājiem.
2. Veicināt pāreju uz augstākas pievienotās vērtības rūpniecību, balstoties uz lētu un pieejamu elektroenerģiju.
3. Attīstīt kritiski svarīgu tehnoloģiju un komponentu ražošanu kā pamatu mērogojamai, eksportspējīgai industrijai.
4. Veidot Latviju kā konkurētspējīgu datu un digitālās infrastruktūras centru, balstoties uz zemu elektroenerģijas cenu un pieejamību.
5. Stiprināt industriālo inovāciju un pētniecības kapacitāti, īpaši inženierzinātņu, elektronikas un materiālzinātņu jomās.
6. Nodrošināt darbaspēka transformāciju un būtisku STEM un inženierzinātņu kapacitātes kāpinājumu.
7. Pilnveidot industriālās politikas pārvaldību, pārejot uz datu balstītu, prognozējamu un investoriem draudzīgu politikas vidi.
8. Attīstīt industriālās teritorijas ar pilnu infrastruktūras gatavību (*“plug-and-produce”* industriālie parki).
9. Noteikt skaidras valsts specializācijas jomas Eiropas kritiskajās tehnoloģijās un vērtību ķēdēs.
10. Stiprināt eksporta finansēšanas instrumentus un starptautiskās klātbūtnes atbalstu, lai paātrinātu uzņēmumu izaugsmi.
11. Ieteikumi tālākai rīcībai – ceļa karte 2025–2035 rūpnieciskās attīstības stratēģijas zinātniski pamatotai izstrādei.

Paldies!

Ziņojums pieejams Latvijas Universitātes LV PEAK mājas lapā:
[Klimata mērķu ekonomiskās ietekmes modelēšana un analīze](#)

Ja Jums ir komentāri, jautājumi vai ierosinājumi, lūdzam tos adresēt:

lvpeak@lu.lv

<https://www.lvpeak.lu.lv/>